

BACHELOR
AGRO- EN BIOTECHNOLOGIE

RAPPORT ONDERWIJSSPIEGEL

MAART 2019

THOMAS
MORE

1.	Opzet van de onderwijsspiegel	2
2.	Algemene conclusies van het panel	3
3.	Bespreking per thema	5
3.1	Niveau 6 en professionele oriëntatie	5
3.2	Focusthema: werken met leerresultaten	6
3.3	Focusthema: samenwerking met het werkveld	7
3.4	Focusthema: toepassing van een diversiteit aan onderwijsmethodes	8
3.5	Focusthema: kansen en uitdagingen voor de bacheloropleiding bij de opstart van de graduaatsopleiding	9
4.	Ambities van de opleiding	11
5.	Bijlagen	12
5.1	Afkortingen afstudeerrichtingen	12
5.2	Samenstelling panel	12
5.3	Programma bezoek	13
5.4	Beoordeling niveau 6 Vlaamse kwalificatiestructuur en professionele oriëntering	14
5.5	Descriptoren van het Vlaams kwalificatiekader niveau 6	15

1. Opzet van de onderwijsspiegel

Leeswijzer

Het verslag start, na een schematische weergave van het proces van de onderwijsspiegel (in punt 1), met de algemene conclusies van het panel (punt 2).

De bespreking per thema (punt 3) helpt om die conclusies te kaderen en te stofferen. Mede op basis van de resultaten van de onderwijsspiegel heeft de opleiding haar ambities geformuleerd (punt 4).

De bijlagen geven extra informatie over de samenstelling van het panel, het programma van het locatiebezoek en de manier waarop we het niveau 6 van de Vlaamse kwalificatiestructuur hebben beoordeeld.

Actie	Feedback	Reflectie
<p>Voorbereiding dossier</p> <p>Op basis van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - visie op de opleiding - opleidingsplannen - toelichting bachelorproef en stage + bijhorende info - tevredenheidsmetingen - SOAR opleiding - dashboard Thomas More - ECTS-fiches <p>Voorbereiding bezoek</p> <ul style="list-style-type: none"> - thema's: werken met leerresultaten, samenwerking met het werkveld L en T: kansen en uitdagingen i.v.m. graduaatsopleiding BIO – VMT – DZ: onderwijsmethodes - niveau 6 	<p>Bezoek</p> <p>Datum:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 12 maart 2019 <p>Panel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - David Wemel - Jan Bleyen - Marianne De Meerleer - Irma van den Tillaart - Ivo Francken - Stéphane Moyart - Tom Stoffelen - Ann-Sofie Vanoverstijns 	<p>Eindrapport</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rapport: 20 maart 2019 - Bespreking: 20 mei 2019

2. Algemene conclusies van het panel

De opleiding Agro- en biotechnologie biedt vijf afstudeerrichtingen aan. Tijdens het bezoek heeft het panel gesproken met betrokkenen van elk van de afstudeerrichtingen. Het was niet mogelijk bij elk thema alle afstudeerrichtingen in dezelfde mate aan bod te laten komen. Daar waar het panel vaststellingen gedaan heeft, specifiek voor een van de afstudeerrichtingen, is dat in dit rapport expliciet vermeld.

Na het bezoek concludeert het panel dat afgestudeerden van de opleiding het niveau 6 met de vereiste professionele oriëntatie bereiken. Omdat een helder en expliciet beoordelingskader ontbreekt, kan het panel niet beslissen dat de opleiding het eindniveau ook formeel kan aantonen. Het panel vraagt de opleiding een helder beoordelingskader te ontwikkelen.

De opleiding biedt vijf afstudeerrichtingen en in totaal twaalf keuzetrajecten aan. De opleiding koestert deze sterke specialisatie als een grote troef. Het panel ziet hier een spanningsveld met de nood aan een gemeenschappelijke basis en de vraag – ook vanuit het werkveld – naar sterkere aandacht voor meer generieke vaardigheden en soft skills zoals economie, people management, communicatie, talen. Het panel nodigt de opleiding uit om ook in de eindbeoordeling aandacht te hebben voor deze skills. Ze daagt de opleiding uit om over de afstudeerrichtingen heen op zoek te gaan naar een grotere gemeenschappelijke basis.

Tijdens het bezoek zijn enkele zaken het panel opgevallen als sterk:

- sterke vakkennis;
- sterke betrokkenheid van docenten op de studenten;
- liefde voor het vak.

Specifiek voor Landbouw en Tuinbouw:

- mooi uitgebouwde faciliteiten en plannen voor vernieuwing
- sterke betrokkenheid en grote openheid van de stagebedrijven, wat wijst op vertrouwen.

Specifiek voor Biotechnologie, Voedingsmiddelentechnologie en Dierenzorg:

- multidisciplinaire werking;
- projectmatige opbouw van het curriculum;
- zin voor initiatief van docenten die op zoek gaan naar toegevoegde waarde buitenshuis;
- goede samenwerking met het werkveld.

“ Studenten zouden meer dingen moeten kunnen proeven. Het is een brede opleiding dus interessant als ze andere dingen kunnen doen.” (werkveld)

Het panel heeft tijdens het bezoek enkele mooie voorbeelden van goede praktijk gezien, bv. het werken met heldere kaders in functie van externe samenwerking, interdisciplinair werken, aanpak om vreemde talen aan te bieden en docenten die over afstudeerrichtingen heen elkaar ondersteunen bij de toetsing. Het panel moedigt de opleiding aan om deze voorbeelden aan te grijpen als inspiratie voor de andere afstudeerrichtingen. En de opleiding kan daarin verder gaan en over het muurtje kijken bij andere opleidingen van Thomas More. Ook daarvan heeft het panel enkel succesvolle voorbeelden gezien.

Het panel vraagt de opleiding een globaal leerresultatenkader te ontwikkelen waarin ze het eindniveau verbindt aan het curriculum – met groeipaden – en de beoordeling. Wat betreft de generieke vakken is het panel ervan overtuigd dat deze aan kracht zouden winnen indien de opleiding ze meer authentiek, toegepast op de beroepscontext, zou invullen.

Het panel heeft vastgesteld dat voor de afstudeerrichtingen Landbouw en Tuinbouw de doelen voor stage en bachelorproef sterk gelijklopend zijn. Het panel vraagt de opleiding te reflecteren over het concept van beide opleidingsonderdelen en – indien ze beide naast elkaar behoudt – een duidelijk onderscheid te maken in doel en functie van elk van beide.

Het panel heeft uit de gesprekken vernomen dat de bestaande samenwerking met het werkveld naar ieders tevredenheid verloopt. De focus ligt vooral op samenwerking in functie van de stage. De contacten met het werkveld zijn sterk gebaseerd op persoonlijke contacten. Het panel moedigt de opleiding aan om de samenwerking met het werkveld te verbreden en te versterken en het netwerk te verankeren in de opleiding.

In het gesprek met de afstudeerrichtingen Biotechnologie, Voedingsmiddelentechnologie en Dierenzorg heeft het panel kennis gemaakt met een aantal good practices om de diversiteit aan instroom op te vangen. Deze kunnen inspirerend werken voor alle afstudeerrichtingen van de opleiding. Dit geldt ook voor de good practices op andere vlakken: interdisciplinair werken, projectmatig werken, internationalisering.

Met de afstudeerrichtingen Landbouw en Tuinbouw heeft het panel nagedacht over de kansen en uitdagingen van de opleiding, o.m. in verband met de nieuwe graduaatsopleiding en in verband met de pensioneringsgolf die er zit aan te komen. Het panel adviseert de opleiding een plan met meerdere scenario's uit te werken, waarbij ze de vereiste competenties met het oog op de toekomst in kaart brengt. Vanuit dit plan kan de opleiding ook een antwoord bieden aan enkele uitdagingen die bij andere gesprekken aan bod kwamen, bv. de nood aan een sterkere aandacht voor soft skills en generieke kennis en vaardigheden.

3. Bespreking per thema

3.1 Niveau 6 en professionele oriëntatie

Het panel heeft zich voor het gesprek over het eindniveau opgesplitst:

- een groep ging in gesprek met belanghebbenden van de afstudeerrichtingen Biotechnologie, Voedingsmiddelentechnologie en Dierenzorg;
- de andere groep ging in gesprek met belanghebbenden van de afstudeerrichtingen Landbouw en Tuinbouw.

De conclusies zijn voor beide groepen gelijklopend. Na het bezoek concludeert het panel dat afgestudeerden van de opleiding het niveau 6 met de vereiste professionele oriëntatie bereiken. Enkele vaststellingen staven dit oordeel:

- de inhoudelijke vakkennis is op niveau;
- afgestudeerden zijn klaar voor de job; dit blijkt uit de gesprekken met afgestudeerden en werkveld;
- de opleiding informeert de stagebedrijven goed over de verwachtingen naar stages en stagestudenten toe.

Specifiek voor de afstudeerrichtingen Biotechnologie, Voedingsmiddelentechnologie en Dierenzorg:

- het niveau van de bachelorproef is goed;
- Succesvolle deelnames aan Ecotrophelia (VMT), het gebruik van het internationale toetsmodel Pepas (DZ) en structurele afstemming binnen het docententeam (Bio) dragen bij tot het bewaken van het niveau.

Het panel heeft een belangrijke zorg over de manier waarop de opleiding het eindniveau beoordeelt. Op basis van de documenten heeft het panel zich geen helder beeld kunnen vormen van hoe de opleiding de beoordeling van het niveau doet. Ze beveelt de opleiding sterk aan in dit verband een helder **beoordelingskader** te ontwikkelen en daarbij expliciet de link te leggen met het leerresultatenkader. De opleiding kan daarbij laten inspireren door de externe beoordelingskaders waarmee ze werkt in functie van bv. Acovene en Ecotrophelia. Het panel nodigt de opleiding uit om bij die oefening ook de beoordelingsinstrumenten te evalueren en na te gaan of de criteria goed het niveau 6 weerspiegelen. Op die manier kan de opleiding in de toekomst mogelijke twijfel over het eindniveau voorkomen.

In verband met de finaliteit van de opleiding stelt het panel vast dat de opleiding in de sterke specialisatie haar grote troef ziet. De opleiding geeft aan dat het werkveld deze specialisatie ook erg waardeert. Het panel ziet een spanningsveld tussen het streven van de opleiding om de vakspecialisatie te behouden enerzijds en de nood aan meer aandacht voor **generalistische vaardigheden** waar zowel het werkveld als de afgestudeerden naar vragen. Volgens het panel kan de sterke vakspecialisatie ertoe leiden dat er weinig ruimte is voor die generalistische vaardigheden. Het panel moedigt de opleiding aan om hiervoor ook in de beoordeling van het eindniveau aandacht te hebben.

“Communicatie met klanten is heel belangrijk. We oefenen dat in de opleiding, maar het is toch altijd nog anders in de praktijk.” (docent Bio-VMT-DZ)

Een specifiek voorbeeld van generalistische vaardigheden is de communicatie in **vreemde talen**. Het panel verneemt van alumni en werkveld dat dit belangrijk is voor de professional: dit kwam in meerdere gesprekken naar voren. Het panel stelt vast dat de aandacht voor vreemde talen en de aanpak om deze bij te brengen sterk verschilt tussen de afstudeerrichtingen. Binnen de opleiding zijn er enkele sterke voorbeelden m.b.t. talenkennis (bv. gebruik van anderstalig cursusmateriaal en internationale opdrachten). Docenten kunnen hier leren van elkaar en zo de good practices sterker verankeren in de opleiding.

“Als je vaktermen in Engels-Frans-Duits geeft, zou dat al heel veel helpen. Ze moeten niet Pools of Roemeens kennen. Je hoort op bedrijven dat de omgangstaal meestal Duits is.” (werkveld)

“Ik denk dat het al een grote stap zou zijn om – zoals in de andere opleidingen – anderstalige vaktermen te gebruiken, naast standaard Nederlands.” (docent Landbouw)

In de gesprekken met docenten en studenten (Bio-VMT-DZ) merkt het panel dat zij een duidelijke meerwaarde zien in **samenwerking over afstudeerrichtingen** heen en met andere opleidingen, maar dat deze regelmatig botst op praktische drempels en verschil in verwachtingen. Om professionals te kunnen afleveren die sterk in hun schoenen staan in een multidisciplinair werkveld, moedigt het panel de opleiding aan om in overleg te zoeken naar meer samenwerking en afstemming.

“Ik vind het goed dat ik in mijn opleiding veel leerde over aspecten die in alle sectoren terugkomen. Als je de basis leert, kun je daarop verder bouwen.” (alumna Bio-VMT-DZ)

“Dat is ook een van de uitdagingen: we zijn heel sterk gespecialiseerd. Het is een uitdaging om studenten bij te brengen dat ze ook eens buiten hun domein moeten kijken en naar andere sectoren.” (docent L-T)

Het panel nodigt de opleiding ook uit om op zoek te gaan naar een bredere **gemeenschappelijke basis** over de afstudeerrichtingen heen. Ze is ervan overtuigd dat hierin een grote ontwikkelkans ligt om de wetenschappelijke basis van de opleiding te versterken en de kern van het diploma agro- en biotechnologie te waarborgen. Ook de soft skills zouden in het gemeenschappelijke curriculum een belangrijke plaats moeten innemen.

3.2 Focusthema: werken met leerresultaten

Het panel verneemt in de gesprekken dat de opleiding een cultuur heeft van veel informeel overleg, zonder schriftelijke neerslag. Bij enkele afstudeerrichtingen gaat het om intensief overleg.

“Wij komen elke week samen om te bespreken hoe we gaan toetsen en af te stemmen.” (docent Biotechnologie)

Het panel ziet een spanningsveld tussen de informele cultuur en efficiëntie in de werking. Ze nodigt de opleiding uit om onderling afspraken te maken over de aspecten van de werking waarvoor informeel overleg volstaat en andere aspecten waarvoor een minimale formalisering een meerwaarde zou bieden.

Dit is bv. het geval voor de ontwikkeling van een helder kader. Docenten en studenten geven aan dat het ontbreken van een expliciet kader leidt tot overlap enerzijds en hiaten anderzijds. De docenten van de afstudeerrichting Dierenzorg werken in functie van de Acovene-accreditatie wel met een formeel kader. Het panel stelt vast dat zij hierin een meerwaarde zien.

“Dat is ook interessant om dat af en toe eens te moeten doen. Je groeit daar dan ook in. Meestal zien we gaten in het toetsen.” (docent Dierenzorg)

Het panel dringt er bij de opleiding op aan een globaal, opleidingsbreed **leerresultatenkader** te ontwikkelen waarin ze het eindniveau duidelijk aangeeft en het groeipad naar dat eindniveau zichtbaar maakt. Dergelijk kader helpt om helder te communiceren naar elkaar toe, maar ook de naar studenten en stagegevers toe.

Het panel erkent de sterke vakkennis van docenten en waardeert hun liefde voor het vak. Het werkveld getuigt dat studenten vakinhoudelijk goed voorbereid zijn. Het werkveld wijst tegelijk op de evolutie in de sector waarbij generieke kennis en vaardigheden steeds meer aan belang winnen. Het gaat daarbij om bv. people management, communicatieve vaardigheden en economie. Ook docenten erkennen dit.

“Het economische verhaal van landbouw is belangrijk.” (docent Landbouw)

“De meerderheid komt op een kwekerij terecht, maar ze hebben geen voeling om met arbeiders te werken. Personeelsmanagement is een lacune.” (werkveld)

Het panel is ervan overtuigd dat deze **generieke vakken** aan kracht zouden winnen indien ze meer authentiek gemaakt worden en meer toegepast op de concrete context waarin de studenten deze moeten inzetten. Het panel moedigt de opleiding aan hier werk van te maken. Studenten geven aan dat ze deze zaken vaak pas in de stage echt leren.

“We worden daar een beetje te weinig op voorbereid in de opleiding. Er wordt wel wat aangehaald, maar niet hoe we dit moeten aanpakken.” (student)

Het panel stelt vast dat de opleiding de stage op een andere manier inricht afhankelijk van de afstudeerrichting. Voor de afstudeerrichtingen Landbouw en Tuinbouw lopen de studenten twee semesters **stage** op hetzelfde bedrijf. Het panel verneemt in de gesprekken dat studenten en werkveld hier graag meer diversiteit zouden zien. Het panel vraagt de opleiding te reflecteren op de organisatie van de stage en na te denken over de mogelijkheid om een stage in een basissetting (bv. melkveebedrijf) te combineren met een stage in een perifere setting. Dit zou de mogelijkheid bieden meer gericht een onderscheid te maken in de leerdoelen voor de twee stages.

Het panel waardeert de zorg waarmee de opleiding de **stagebedrijven** informeert over de verwachtingen. De opleiding bewaakt dat de studenten terecht komen op goede stageplaatsen en de mogelijkheid krijgen de opdrachten te maken en de leerresultaten te bereiken.

“Begeleiding van de stagebundels: alles staat beschreven wat je moet meegeven.” (werkveld Landbouw)

“We proberen nu te kijken wat student nodig heeft en zo gericht te begeleiden. Ook focus leggen op waar student in geïnteresseerd is, ook naar later. Is ook belangrijk bij het kiezen van een stagebedrijf: best een bedrijf waar je veel kan leren.” (werkveld Landbouw)

Bij de afstudeerrichting Biotechnologie staan de stage en de bachelorproef meer in functie van een onderzoeksopdracht. De opleiding bereidt de studenten hierop voor met een groeipad waarbij de docenten in de eerste fase nog veel begeleiden en de studenten gaandeweg sterker zelfstandig moeten werken.

“het helpt dat wij bij Biotechnologie ook heel veel aan co-teaching doen. Bij jury's zit ook altijd het volledige docententeam.” (docent Biotechnologie)

Het panel stelt vast dat **stage en bachelorproef** soms in elkaars verlengde liggen en soms geïntegreerd zijn, afhankelijk van de afstudeerrichting. Bij Landbouw en Tuinbouw is er veel overlap in de doelstellingen die de opleiding met stage en bachelorproef nastreeft. Het panel moedigt de opleiding aan te reflecteren op het concept van stage en bachelorproef en – indien ze ervoor kiest beide naast elkaar te behouden – ervoor te zorgen dat ze elk een eigen functie en doel hebben.

Het panel waardeert de reflectie-oefening die de afstudeerrichting Biotechnologie heeft gemaakt voor de stage en die ertoe geleid heeft dat de opleiding daar een groeipad heeft ontwikkeld richting de stage: de student heeft zijn onderzoeksvraag al voor hij op stage vertrekt. Dit heeft ertoe geleid dat de studenten beter voorbereid aan de stage beginnen.

3.3 Focusthema: samenwerking met het werkveld

Het panel stelt vast dat zowel de opleiding als het werkveld tevreden is over de **bestaande samenwerking**. Tegelijk is het panel ervan overtuigd dat ze de samenwerking met het werkveld kan versterken. Het panel ziet hierin mogelijke antwoorden op de uitdagingen waar de opleiding voor staat: de komst van de graduaatsopleiding en de pensioneringsgolf. De opleiding zou de erg vakspecifieke kennis bv. via **gastdocenten** vanuit het werkveld in de opleiding kunnen binnenbrengen. Het werkveld geeft aan dat hun betrokkenheid als gastdocent ook positieve impact heeft op andere vormen van samenwerking.

“Ik geef af en toe een gastles en weet zo wat er leeft in de opleiding. Zo zien we welke projecten interessant kunnen zijn. Zo kunnen studenten ervaring opdoen en dat is voor hen ook voor later interessant.” (werkveld)

Het panel stimuleert de opleiding om voor de samenwerking met het werkveld **breder te kijken dan de stage en bedrijfsbezoeken**: projecten, al dan niet in het kader van maatschappelijke dienstverlening en het inzetten van authentieke casussen zijn maar enkele voorbeelden. Het panel maakte kennis met enkele mooie voorbeelden in de opleiding. Deze voorbeelden kunnen inspirerend werken voor de hele opleiding. Het panel moedigt de opleiding aan ook over de grenzen van de opleiding heen inspiratie te zoeken binnen de hogeschool.

Het panel waardeert de inspanningen die docenten leveren om hun **netwerk** uit te bouwen. Het vernam dat docenten projecten in samenwerking met het werkveld en initiatieven in het kader van maatschappelijke dienstverlening aangrijpen als kans voor professionalisering. Het panel kreeg ook vanuit het werkveld voorbeelden van geslaagde initiatieven waaraan studenten participeren en dit buiten de stage.

“Toen wij het oogstfeest organiseerden hebben studenten de rondleiding gedaan. Dat was voor ons en studenten een win-win-situatie. [...] Dit stond los van de stage en was voor iedere partij een goede ervaring.” (werkveld)

Het panel stelt vast dat deze vormen van samenwerking vaak berusten op persoonlijke netwerken van docenten. Het panel ondersteunt de idee die in de opleiding leeft om deze **samenwerking te verankeren of te borgen**. De idee om portaal of platform uit te bouwen voor samenwerking met het werkveld is daar een van de mogelijkheden.

“Wij hebben eigenlijk meer managers nodig in de sector. Dit zit er momenteel een beetje beter in verweven.” (werkveld).

Specifiek voor de afstudeerrichting Dierenzorg verneemt het panel dat de opleiding een belangrijke taak heeft om het **profiel** en de skills van de afgestudeerden sterker bekend te maken in het werkveld. De dierenartsassistent is nog niet zo lang bekend en ook wettelijk zijn er beperkingen. Het panel waardeert de inspanningen die de opleiding op dit vlak doet en moedigt de opleiding aan hier verder werk van te maken.

“Stagiairs worden in de praktijk nog altijd heel sterk ingezet voor administratieve taken en minder voor klinische taken. Dit evolueert nu wel, maar de student moet stevige voet hebben om zich te manifesteren. Vooral in het werkveld moet daar opening gemaakt worden: daar is die wisselwerking wel belangrijk.” (werkveld)

3.4 Focusthema: toepassing van een diversiteit aan onderwijsmethodes

---

Het panel ging met belanghebbenden van de afstudeerrichtingen Biotechnologie, Voedingsmiddelentechnologie en Dierenzorg in gesprek over de onderwijsmethodes.

Uit het informatiedossier en uit de gesprekken met studenten en docenten blijkt dat deze afstudeerrichtingen de hoorcolleges aanvullen met andere werkvormen. De studenten geven aan dat zij de aanvulling met **praktijkgerichte werkvormen** als toepassingen, labo's, oefeningen, uitstappen en projectwerk zeer waardevol en nuttig vinden.

Het panel verneemt dat de vooropleiding en startcompetenties van studenten in de opleiding zeer divers is. In de gesprekken geven de docenten aan dat de diversiteit aan onderwijsmethodes hen toelaat om beter in te spelen op de **leernoden van individuele studenten**. Studenten merken op dat dit sterke studenten aanmoedigt om collega-studenten te helpen en zichzelf hiermee ook uit te dagen. Het panel benoemt dit als een sterk punt. Ze nodigt de opleiding uit dit verder te ontwikkelen door een aantal initiatieven die in de gesprekken met studenten en docenten aan bod kwamen (bv. monitoraten, online zelftesten, bijspijker cursussen, Jokergroepen) verder structureel uit te bouwen en te omkaderen. Het panel stelt bv. vast dat het principe van de jokergroepen nog erg divers en – in een aantal afstudeerrichtingen – erg vrijblijvend is uitgewerkt. Het panel ziet hier nog een belangrijke ontwikkelkans.

“Als je goed met je medestudenten kan samenwerken, leer je zelf ook meer. We gaan snel naar de sterkere studenten om te vragen of ze iets nog eens kunnen uitleggen. Je merkt dat dit voor die sterkere studenten zelf ook een uitdaging geeft.” (student)

Het panel waardeert dat de afstudeerrichtingen Biotechnologie, Dierenzorg en Voedingsmiddelen-technologie hun studenten aanmoedigen tot **zelfsturing**. Voorbeelden zijn via de uitbouw van een skills lab waar studenten op eigen initiatief en op eigen niveau zaken kunnen inoefenen (dierenzorg) en de verantwoordelijkheid voor eigen projecten (biotechnologie, voedingsmiddelentechnologie). Dit gebeurt telkens onder begeleiding van docenten. Het panel moedigt de opleiding aan hier verder op in te zetten.

Het panel stelt vast dat studenten van de afstudeerrichtingen Dierenzorg en Voedingsmiddelen-technologie weinig mogelijkheden krijgen tot **internationale mobiliteit**. Uit de gesprekken blijkt dat de docenten het een uitdaging vinden om dit te verzoenen met het curriculum. Bij de afstudeerrichting Dierenzorg wordt dit versterkt door de organisatie van een lintstage (enkele dagen per week gedurende een volledig jaar, om regelmatige terugkoppeling met de hogeschool mogelijk te maken). Het panel moedigt de opleiding aan om in ieder geval in te zetten op internationale competenties binnen de opleiding zelf, zodat studenten een brede blik krijgen op de eigen sector en de manier waarop zij daarin functioneren. Docenten en studenten reikten in de gesprekken zelf al ideeën aan als inspiratierizen, “intensive programmes” en projecten waarbij studenten concreet in contact komen en samenwerken met professionals en studenten uit het buitenland.

“Als we studenten lieten samenwerken met studenten uit andere landen, waren ze in het begin stil. Later merkten ze dat hun Engels in verhouding best OK was en dat het lukte. Dat gaf hen zelfvertrouwen, waardoor ze geen schrik meer hadden.” (docent)

3.5 Focusthema: kansen en uitdagingen voor de bacheloropleiding bij de opstart van de graduaatsopleiding

---

Het panel ging met belanghebbenden van de afstudeerrichtingen Landbouw en Tuinbouw in gesprek over de kansen en uitdagingen voor de bacheloropleiding bij de opstart van de graduaatsopleiding.

Het panel vernam in de gesprekken dat de **graduaatsopleiding** beantwoordt aan een behoefte, zowel bij studenten als bij het werkveld. Het panel waardeert de zorg van de docenten om zich onderwijskundig goed voor te bereiden op de specifieke vereisten van het graduaatsniveau.

“Onderwijskundig zou het interessant zijn om die groep ook op dat vlak bij te scholen. Netwerklere is anders dan stage in de bachelor. [...] Dit zit in de planning. Ook om werkplekbegeleiders te begeleiden en voor te bereiden. We hebben daar andere begeleiders nodig dan voor de bachelor.” (docent)

Het panel vernam van de opleiding dat de komst van de graduaatsopleiding mogelijk kansen inhoudt met het oog op de personeelsformatie: er zullen immers nieuwe mensen bijkomen. Anderzijds zal binnen afzienbare tijd een grote groep docenten van de afstudeerrichtingen Landbouw en Tuinbouw met pensioen gaan. Het panel waardeert en ondersteunt de intentie van de opleiding om hierop te anticiperen. Het panel nodigt de opleiding uit werk te maken van een **plan met meerdere scenario's**, waarbij ze de vereiste competenties voor beide opleidingen en met het oog op de toekomst in kaart brengt. Het panel moedigt de opleiding aan bij het uitwerken van dit plan oog te hebben voor de verschillende rollen in een team en te zoeken naar complementariteit.

Uit het gesprek met de docenten blijkt dat de komst van de graduaatsopleiding hen geholpen heeft ook het profiel van de bacheloropleiding scherper te stellen. Docenten geven aan dat het verschil tussen de graduaatsopleiding en de bacheloropleiding vooral in de **soft skills en de generieke vaardigheden** zit.

“Het verschil zit in de soft skills; het technische gaat op hetzelfde niveau zitten als van bachelor. Het economische gaat vooral het bachelorniveau zijn.” (docent)

Het panel ondersteunt deze mening en ziet ook hier de kansen vanuit het werken met een personeelsplan. Het panel stimuleert de opleiding om bij de vervanging van docenten die vertrekken ook generalisten aan te trekken en voor de specialisten ook te kijken naar samenwerking met het werkveld.

Op die manier kan de opleiding een grotere gemeenschappelijke basis uitbouwen en toch ruimte behouden voor een vakspecifieke invulling via bv. gastdocenten en workshops. Bovendien zou dit ook de kans bieden om de specialismen vanuit uiteenlopende invalshoeken te behandelen en de student sterker confronteren met het werkveld,

Het panel voelde in de gesprekken een grote zorg bij de docenten dat met de pensionering van de collega's ook een belangrijk stuk **expertise** zou verdwijnen.

“Ik maak me al een aantal jaren zorgen over de grote uitstroom van mensen van dezelfde leeftijd. Zij hebben de opleiding gemaakt, hebben heel veel kennis en ervaring, staan in het werkveld.” (docent)

Het panel begrijpt deze zorg en moedigt de opleiding aan om de aanwezige kennis en expertise te verankeren in de opleiding. De opleiding kan zich daarbij laten inspireren door bestaande goede praktijken bij bv. de afstudeerrichting Biotechnologie: co-teaching en het betrekken van alle docenten bij de jury's. Daarnaast biedt ook samenwerking met het werkveld daar kansen.

4. Ambities van de opleiding

Doel 1

De opleiding actualiseert de Opleidings specifieke leerresultaten, vertrekkend vanuit de Domeinspecifieke leerresultaten. Op basis daarvan ontwikkelt ze een leerresultatenkader.

De opleiding zet dit leerresultatenkader in voor de formulering van de ECTS-fiches en voor de ontwikkeling van een toetskader. Op zijn beurt is dit een instrument voor de concrete toetsing.

Doel 2:

De opleiding voorziet een collegiale review van de toetsing met toetscoaching over de team heen. Op die manier wil ze docenten opnieuw het perspectief op de hele opleiding geven.

Doel 3:

De opleiding werkt aan gemeenschappelijkheid van het curriculum. Er zit meer gemeenschappelijkheid in het curriculum dan momenteel zichtbaar is. Een beperkt team ontwikkelt enkele mogelijke scenario's waarin die gemeenschappelijkheid sterker in naar voren komt. Deze scenario's worden nadien aan het team voorgelegd zodat er een consequente keuze kan gemaakt worden voor een bepaalde opbouw van die gemeenschappelijkheid. Na die keuze kan dit ook verder geïmplementeerd worden in opleidingsfasen 2 en 3 (bv. bachelorproef – stage).

5.1 Afkortingen afstudeerrichtingen

Acovene	Accreditation Committee for Veterinary Nursing Education
Bio	Biotechnologie
DZ	Dierenzorg
L	Landbouw
T	Tuinbouw
VMT	Voedingsmiddelentechnologie

5.2 Samenstelling panel

Voor de onderwijsspiegel werkt Thomas More met een panel bestaande uit een voorzitter, vertrouwd met het hoger onderwijs en het brede domein waarbinnen de opleiding zich beweegt, een domeindeskundige, actief (geweest) in eenzelfde of een verwante opleiding, een werkveldvertegenwoordiger, een student en een interne onderwijsdeskundige.

De leden van het panel zijn in elk geval onafhankelijk aan de opleiding. Zij zijn noch als begeleider/coach, noch als docent of evaluator, noch als student betrokken bij de opleiding. Samenstelling van het panel voor de opleiding Agro- en biotechnologie:

- David Wemel, voorzitter. David Wemel werkt als onderwijskundige op de dienst onderwijsontwikkeling en professionalisering van VIVES. Hij begeleidde er onder meer de curriculumvernieuwing in de opleidingen verpleegkunde en vroedkunde. David heeft een professionele achtergrond in het (internationale) jeugdwerk en jeugdbeleid en in de sociale economie. Tijdens zijn loopbaan begeleidde hij verschillende verander- en verbetertrajecten..
- Jan Bleyen, intern onderwijsdeskundige en voorzitter voor BIO, VMT en DZ in het namiddaggedeelte. Jan Bleyen is licentiaat Germaanse Talen en master Literatuurwetenschappen. Hij volgde ook de specifieke lerarenopleiding. Hij gaf 12 jaar les in het secundair onderwijs en nam naast zijn lesopdracht ook taken op als coördinator en teambegeleider. Jan Bleyen werkt sinds augustus 2018 voor Thomas More als onderwijsondersteuner voor onderwijsinnovatie en blended leren. Hij is binnen de algemene diensten ook verantwoordelijk voor het taalbeleid van Thomas More.
- Ann-Sofie Vanoverstijns, intern onderwijsdeskundige. Ann-Sofie Vanoverstijns is master in Educatiewetenschappen en volgde de specifieke lerarenopleiding. Sinds 2014 werkt ze bij Thomas More hogeschool, bij de opleiding Orthopedie en – sinds 2015 – binnen de dienst Onderwijs. Ze ondersteunt opleidingen op het vlak van algemene en digitale didactiek en blended leren.
- Marianne De Meerleer, domeindeskundige. Marianne De Meerleer is opleidingsvoorzitter van de opleiding agro- en biotechnologie op Hogeschool Gent. Daarnaast geeft zij sinds 2001 les aan de afstudeerrichtingen dierenzorg, landbouw, groenmanagement en in het bijzonder aan de richting voedingstechnologie. Zij werkte verschillende dossiers uit met betrekking tot visitaties en curriculumhervormingen, nam actief deel aan de laatste instellingsreview en schreef mee aan het TNO-dossier met betrekking tot de HBO5 opleiding 'graduaat in het productiebeheer'. Voor 2001 was zij werkzaam in de voedingsindustrie als productieplanner.
- Irma van den Tillaart, domeindeskundige. Irma van den Tillaart werkt als docent en coördinator bij de opleiding Tuinbouw en Akkerbouw op HAS Hogeschool (NL). Zij heeft ruime ervaring als onderwijsontwikkelaar en opleidingsorganisator/manager, waarvan ruim twee jaar in de rol van

opleidingsdirecteur. Daarnaast is zij de afgelopen jaren intensief betrokken geweest bij een aantal opleidingsaccreditaties op de HAS en is zij op dit moment projectleider van de Instellingstoets Kwaliteitszorg van de HAS.

- Ivo Francken, werkveldeskundige. Ivo Francken studeerde in 1992 af in de richting Agro-en Voedingstechnologie in Geel. Hij werkte 10 jaar voor Unilever in Nederland en België, zowel in R&D als productie-omgevingen. Daarna was hij 16 jaar trainer op het vlak van continue verbeterssystemen in diverse industrieën. Sinds 2019 is hij verantwoordelijk voor het aanbod en de organisatie van opleidingen m.b.t. Voedingstechnologie binnen Alimento.
- Stéphane Moyart, werkveldeskundige. Stéphane Moyart studeerde in 1994 af aan het HIK in de afdeling Agro en voedingstechnologie. Na een aantal omzwervingen met verschillende werkgevers is hij vanaf 1997 actief in de veevoedersector bij ForFarmers en zijn voorgangers. Vanaf het begin van de carrière bij ForFarmers is hij gepassioneerd door koeien en veevoeding. Hij was werkzaam als melkveespecialist in alle regio's in België. Hij heeft nu vooral in een ondersteunende rol van het verkoopsteam als technisch specialist met nadruk op productmanagement en trouble shooting.
- Tom Stoffelen, student. Tom Stoffelen is student fase drie in de opleiding Energietechnologie.

5.3 Programma bezoek

- 08.00 – 08.30 uur | Voorbereiding panel
- 08.30 - 10.00 uur | Werken met leerresultaten
kern: hoe kan de opleiding een gemeenschappelijke basis uitbouwen voor bachelorproef en stage (draaiboek en evaluatie); groeipad naar het eindniveau; aandacht voor ondernemingszin, probleemoplossend vermogen, soft skills (talenkennis, people management...); inzetten van een leerresultatenmatrix als hefboom.
- 10.30 – 11.30 uur | Samenwerking met het werkveld
kern: hoe kan de opleiding de bestaande samenwerking formaliseren en meer zichtbaar maken; toegevoegde waarde van de samenwerking meer laten doordringen in de lessen, in communicatie, in pr...?
- 11.30 - 13.30 uur | Lunch en bezoek aan de lokalen en labo's

In de namiddag heeft het panel zich opgesplitst. Elke groep behandelde eerst een thema, specifiek voor de betrokken afstudeerrichtingen en vervolgens het thema eindniveau.

- 13.30 - 14.30 uur | Toepassing van een diversiteit aan onderwijsmethodes (BIO-VMT-DZ; panel: Jan Bleyen, Marianne de Meerleer, Ivo Francken, Tom Stoffelen)
kern: hoe kunnen onderwijsmethodes kansen en antwoorden bieden op een aantal uitdagingen: mobility window, sterke studenten uitdagen, gemeenschappelijke OPO's in uiteenlopende uurroosters...?
- 13.30 - 14.30 uur | Kansen en uitdagingen voor de bacheloropleiding bij de start van de graduaatopleiding (L-T; panel: David Wemel, Irma van den Tillaart, Stéphane Moyart, Tom Stoffelen, Ann-Sofie Vanoverstijns)
kern: heldere profilering van het niveau 6 vs. 5 (ook in communicatie naar het werkveld en in verband met beoordeling stage); inzet van (nieuwe) docenten, gelinkt aan borging expertise (ook in relatie tot pensioneringsgolf); mogelijkheden tot synergie??
- 15.00 - 16.00 uur | Niveau 6 en professionele oriëntering
kern: kan de opleiding het niveau 6 en de professionele oriëntering van haar afgestudeerden garanderen? Zijn ze voorbereid op de start als beginnende professional?
- 16.00 - 17.30 uur | Intern overleg
- 17.30 - 18.00 uur | Terugkoppeling

5.4 Beoordeling niveau 6 Vlaamse kwalificatiestructuur en professionele oriëntering

---

Thomas More bewaakt het eindniveau van de opleidingen via verschillende invalshoeken en betreft op die manier alle relevante stakeholders bij deze beoordeling:

Bevraging van werkveld

Dit geeft een indicatie van de tevredenheid van het werkveld over de afgestudeerden als startende professional en hun kennis en vaardigheden in het domein.

De opleiding expliciteert op welke manier ze het eindniveau van haar studenten beoordeelt

De opleiding Agro- en Biotechnologie beoordeelt het eindniveau van de studenten via de stage, de bachelorproef en bijkomende projectvakken of opdrachten, afhankelijk van de afstudeerrichting.

Aftoetsen van de toetsing door een medewerker van het team onderwijs

Belangrijkste overwegingen die hierbij meegenomen zijn:

- De opleiding werkt nog niet met opleidings specifieke leerresultaten (OLR's) die afgestemd zijn op de domeinsspecifieke leerresultaten (DLR's); in de plaats daarvan hanteert de opleiding een aantal gelijklopende maar niet identieke beoordelingscriteria waarin plaats is voor de wetenschappelijke basisvorming, het probleemoplossend vermogen en de professionele attitude van een student.
- Voor de afstudeerrichting Biotechnologie is zowel de opbouw naar als de omkadering van de bachelorproef een garantie voor afgestudeerden op niveau 6. Hier werd enkele keren de bezorgdheid uitgesproken dat de standaard van de bachelorproef neigt naar het overstijgen van niveau 6.
- Voor de afstudeerrichting Dierenzorg is het duidelijk dat naast de stage en de bachelorproef ook de verplichte Acovene-accreditatie en de gehanteerde Pepas-schalen een eindtoetsing op niveau 6 garanderen.
- Voor de afstudeerrichting Voedingsmiddelentechnologie garandeert, naast de stage en de bachelorproef, de verplichte deelname aan de domeineigen wedstrijd Ecotrophelia ook het eindniveau 6 aangezien de criteria van deze wedstrijd gericht zijn op het niveau van de startende professional.
- Bij de afstudeerrichting Landbouw ligt de focus vooral op probleemoplossend denken. Zowel in de bachelorproef als tijdens de stages. De opleiding verwacht verschillende facetten van bedrijfsvoering en zelfstandigheid zoals een economische analyse van het bedrijf. In sommige stages krijgen studenten de kans om de rol van bedrijfsleider op te nemen. Op basis hiervan zien we dat elementen van descriptoren van niveau 6 aangereikt worden, hoewel een achterliggend kader ontbreekt.
- Bij de afstudeerrichting Tuinbouw ligt de focus vooral op probleemoplossend denken. Zowel in de bachelorproef als tijdens de stages. De opleiding verwacht verschillende facetten van bedrijfsvoering en zelfstandigheid zoals een economische analyse van het bedrijf. In sommige stages krijgen studenten de kans om de rol van bedrijfsleider op te nemen. Op basis hiervan zien we dat elementen van descriptoren van niveau 6 aangereikt worden hoewel een achterliggend kader ontbreekt.
- De opdrachten die behoren bij stage en bachelorproef bevatten voldoende elementen die aansluiten bij de descriptoren voor niveau 6.

Beoordeling van eindproducten en gesprek met recent afgestudeerden tijdens het bezoek

Het panel ging het gesprek met

- pas afgestudeerden over hun eindbeoordeling;
- werkveldvertegenwoordigers over hun ervaringen met pas afgestudeerden;
- studenten over de stage;
- docenten over de eindtoetsing in het algemeen.

Tijdens het gesprek kwamen volgende aspecten aan bod: begeleiding, de effectiviteit in functie van het beroep, ervaringen als startende professional ...

Het panel heeft vooraf ook de producten van eindtoetsing van een aantal pas afgestudeerden onderzocht.

Kennis en vaardigheden

- kennis en inzichten uit een specifiek domein kritisch evalueren en combineren
- complexe gespecialiseerde vaardigheden toepassen, gelieerd aan onderzoeksuitkomsten
- relevante gegevens verzamelen en interpreteren, en geselecteerde methodes en hulpmiddelen innovatief aanwenden om niet-vertrouwde complexe problemen op te lossen

Context, autonomie en verantwoordelijkheid

- handelen in complexe en gespecialiseerde contexten
- functioneren met volledige autonomie en een ruime mate van initiatief
- medeverantwoordelijkheid opnemen voor het bepalen van collectieve resultaten

THOMAS
MORE

CONTACT

Rina Hulsbosch
Opleidingsmanager
+ 32 (0) 14 56 23 10
rina.hulsbosch@thomasmore.be

VOLG ONS

👍 fb.com/
AgroEnBiotechnologie.ThomasMoreBE
🐦 @ThomasMoreBE
📷 instagram.com/ThomasMoreBE
#wearemore

www.thomasmore.be